

YENGIL SANOAT MAHSULOTLARI BOZORIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI

Ibragimov Otabek Ergashboy o'g'li

Guliston Davlat Universiteti, Ishlab chiqarish fakulteti

Yengil sanoat buyumlari konstruksiyasini ishlash va texnologiyasi

(ishlab chiqarish turlari bo'yicha) texnologiyasi yo'nalishi

2- bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada mahalliy xomashyo resurslarini chuqur qayta ishlash asosida yuqori qo'shimcha qiymatli tayyor mahsulot ishlab chiqarishni jadal rivojlantirish, sanoatni modernizatsiya va diversifikatsiya qilish, yengil sanoat mahsulotlari raqobatbardoshligini oshirish keltirilgan.

Kalit so'zlar: raqobatbardoshlik, sifat menejmenti tizimi, standartlash, sertifikatlash, modernizatsiya, devirsifikatsiya.

KIRISH

Hozirgi kunda Respublikamizda iqtisodiy taraqqiyotga erishishga juda katta e'tibor qaratilmoqda. Asosan mahalliy xomashyo resurslarini chuqur qayta ishlash asosida yuqori qo'shimcha qiymatli tayyor mahsulot ishlab chiqarishni jadal rivojlantirishga qaratilgan sifat jihatidan yangi bosqichga o'tkazish orqali sanoatni yanada modernizatsiya va diversifikatsiya qilish oldimizga maqsad qilib qo'yildi.

Bu borada Prezidentimiz tomonidan 2017 yil 24 dekabrda "To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF – 5285 sonli farmoni qabul qilindi. Farmonning ijrosi sifatida Respublikamizda keng turdagi sifatli to'qimachilik va tikuv-trikotaj mahsulotlari ishlab chiqarilishini tashkil etish, uning ishlab chiqarilishini mahalliyashtirishni chuqurlashtirish, shuningdek, mahalliy ishlab chiqaruvchilarning eksport salohiyatini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda¹.

ADABIYOTLAR SHARHI

Mazkur maqolada Xojiaxmedov G'., Yaxyayeva I. larning kitoblari va SH.M. Mirziyoyevning asarlari metodologik manba sifatida belgilandi. Ushbu maqoladailmiy bilishning mantiqiylik, tarixiylik, izchillik, obyektivlik usulidan foydalanilgan bo'lib, mavzuni yoritishda tavsifiy, qiyosiy metodlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida yengil sanoat mahsuloti raqobatbardoshligini oshirishda sifat menejmentining ahamiyati obyektiv tahlil qilib o'tildi.

¹ Prezidentimiz tomonidan 2017 yil 24 dekabrda "To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF – 5285 sonli farmoni

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Yengil sanoat mahsulotlari sifatini yaxshilash strategik muammo bo'lib, mamlakatimiz iqtisodiyotining stabillashuvi bu muammolarning hal etilishiga bog'liqdir. Sifatni yaxshilash jarayoni mahsulotni sotish yoki mahsulot ishlab chiqarishda faqatgina ko'proq foyda olish uchungina emas, balki jamiyat uchun, uning ravnaqi uchun ham zarurdir.

Yengil sanoat mahsuloti raqobatbardoshligini oshirish maqsadida ISO 9000 seriya standartlari qabul qilingach, sifatni kompleks boshqarishning ma'lum darajasi belgilab beriladi. U sifatni samarali boshqarishni ta'minlab, ISO 9000 seriyali standartlarining barcha zarur elementlari, hamda korxonada ixtisoslashuvi uchun qo'shimcha talab etilgan elementlarni ham, korxonaning ish amaliyotiga joriy etilishi kerakligini shart qilib qo'yadi va bu bilan buyurtmachiga sifat kafolatini beradi. ISO 9000 standartlari va Sifat menejmenti tizimini joriy etish konsepsiyasi korxonalarining faoliyat turiga ham, katta-kichikligiga cheklovlar qo'ymaydi².

ISO standartlari turkumining universalligi shundaki, ularda mahsulotning har bir turiga bo'lgan mutloq o'lchovli mezonlar qo'yilmaydi. Buning iloji ham bo'lmasdi, chunki sifat – mahsulot va xizmatlarning insonlar ehtiyojlarini qondira olish xususiyati, inson ehtiyojlari esa – bitmas-tuganmas va o'zgaruvchidir. ISO 9000 standartlari turkumi faqat sifat tizimining ishlashi metodologiyasini aniqlab beradi, tizim esa o'z navbatida korxonada tomonidan ko'rsatilayotgan mahsulotning yuqori sifatini, boshqacha qilib aytganda – iste'molchilarning talabini yuqori darajada qanoatlantirishini ta'minlaydi.

ISO 9000 standarti 9000 seriyali ISO standartlaridan qay birini tanlash va qanday qo'llash bo'yicha yo'riqnomani o'z ichiga olib, ISO 9001, ISO 9002, ISO 9003 standartlari ("sifatni ta'minlash modellari", deb ham ataladi) mahsulot hayotiy siklining turli bosqichlari uchun mo'ljallangan, sifat tizimiga qo'yilgan me'yoriy talablardan iboratdir.

Korxonada raqobatbardoshligini oshirishda jarayonli yondoshuvni joriy etish katta ahamiyatga ega. Bu yondoshuvning mohiyati shundan iboratki, har qanday faoliyat bir jarayondir va bu jarayon turli resurslardan foydalanish va boshqaruv ta'siri orqali, kirish oqimlarini va chiqish oqimlariga aylantiradi.

Ishlarni tashkil qilish va boshqarishga jarayonli yondoshuvning bosh maqsadi - ko'pgina o'zaro bo'ysunib faoliyat yurituvchi tashkilotlarga xos bo'lgan tarqoqlik, unumsizlik va ichki mojarolardan xalos bo'lishdir. Butun asosiy e'tiborni funksiyadan jarayonga ko'chirish esa, korxonada tomonidan muayyan iste'molchi yoki bozor segmentini qondirish uchun bajariladigan barcha harakat (operatsiya)larni

² Xojiaxmedov G., Yaxyayeva I. va boshqalar. Sifat menejmenti. Darslik. T. –2012 y.

birlashtiradi. Bunday birlashuv boshqaruvni jipslashtirib, rahbariyatni jarayonlarni amaliy boshqarish bilan bog‘liq bo‘lgan joriy masalalar echimidan ozod etadi³.

Menejmentga tizimli yondoshuv, tashkilotga o‘zaro bog‘liq jarayonlar yig‘indisi sifatida qarashni talab etish bilan chambarchas bog‘liqdir. Sifat masalalarining yalpi xususiyatini inobatga olib, qo‘yilgan maqsadga erishishga qaratilgan jarayonlarni aniqlash, tushunish va boshqarish korxonaning samaradorligini oshiradi.

Doimiy takomillashuv korxonaning asosiy maqsadi bo‘lib qolishi kerak. Hozirgi sharoitda, buni amalga oshirmasdan, biznesda etakchi o‘rinlarga chiqish mumkin emas. Faoliyat muntazam takomillashib borsa, nafaqat raqobatdosh mavqey saqlab qolinadi, balki sekin-asta zararlarni kamaytirish va shunga mutanosib ravishda, daromadni ko‘paytirish imkoni paydo bo‘la boshlaydi.

Haqiqiy ma‘lumotlar va axborotga asoslanib qabul qilingan qarorlar samarali bo‘ladi. Bu ishni amalga oshirish, avvalo korxonada faoliyati haqida ishonchli va aniq ma‘lumotlarni yig‘ish, tahlil qilish va ayni vaqtda, asta-sekin foydali bilimlarga aylanadigan axborotni to‘plashni talab qiladi.

XULOSA VA MUNOZARA

Sifat menejmenti tizimining joriy etilishi sifat cohasidagi maqcadlarning bajarilishiga, auditlar natijasida nomuvofiqliklar conining kamayishiga, potensial muammolarni bartaraf etish bo‘yicha oldini oluvchi amallarning to‘g‘rilovchi amallarga nicbatini, mahsulot rentabelligining oshishiga, icte‘molchilar qanoatlanganligining oshishiga, shuningdekkorxonada iqtisodiy camaradorligining oshishiga olib keladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Prezidentimiz tomonidan 2017 yil 24 dekabrda “To‘qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF – 5285 sonli farmoni
2. Xojiaxmedov G‘., Yaxyayeva I. va boshqalar. Sifat menejmenti. Darslik. T. –2012 y.
3. Glichev A.V. Osnovi upravleniya kachestvom produkcii. M., 2001g.
4. Ismatullaev P.R., Maqsudov A.N. va boshqalar. Metrologiya standartlashtirish va sertifikatlashtirish. 2018
5. <http://www.standart.uz>

³ Ismatullaev P.R., Maqsudov A.N. va boshqalar. Metrologiya standartlashtirish vasertifikatlashtirish. 2018